

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SLÆGTEN

Forfatter Karen Hansen (Født: Karen Dybkjær Rasmussen)

**Ingeborg Dybkjær Jensen
(F: Rasmussen)**

Birger josephsen

2023

Min Hægtebog.

Bogens Indhold har min Morbror Martin Skovbo
smilet og nedskrevet, og min Bror Knud Dybbjærn har
læst det maskinskrivet og sørget for alle Billederne og
Bogens Indbinding i 1935.

Bogen skal efter min Døds ønske i be-
stilt min ældste Datter Ellen Høegreth Johansson.

Karen Hansen

FAMILIEN I DYBKJÆR,

VEJLBY SOGN.

-0-

Den ældste Stamfader, jeg har fundet til denne Familie paa den mandlige Side var Rytter og boede 1699 i Esterbølle i Guldbjerg-Nørre Sandager Pasterat i Skevby Herred. Dette Aar fik han døbt en Søn, Jacob Nielsen, hvorom Sandager Kirkebog har følgende:

"1699 8' Marts, christnede jeg Jacob, Rytter Niels Jacobsens
"Søn af Esterbølle. Fadderne: Christen Madsen; Inderte (Ind-
"sidder) Niels Jørgensen; Else Madses og Johanne Andersdatter,
"alle af Esterbølle."

Vi hører nu ikke mere til denne Niels Jacobsen Rytters Søn, Jacob Nielsen før 1717, da dukker han op nede i Vejlby Sogn i Vends Herred. For det Aar har Vejlby Kirkebog følgende:

"Den 13' Oct. 1717 trelevede jeg Jacob Nielsen, Bødker i Vejl-
"by og Anna Elisabeth Lorentsdatter."

De blev viede 5' Januar 1718 altsaa inden han var 19 Aar. Det var noget usædvanlig, men det skete undertiden, at Brudgommen var under 20 Aar, der er endog fundet et Tilfælde, i Orte Sogn, hvor han kun var 17 Aar - hverledes man nu er kommet uden om Lovbestemmelsen om 20 Aars Alderen. Men at evensvante Jacob Nielsen er den samme, som fødtes 1699 i Esterbølle bevises af en Bemærkning som Presten har gjort i Vejlby Kirkebog ved hans Død, der staar nemlig:

"1787 26' April, begravet Jacob Nielsen, Bødker i Vejlby, 68
"Aar gammel, født i Esterbølle 1699 og døbt i Sandager Kirke
"den 8' Marts."

Hvem der var Forældre til Anna Elisabeth, hans Hustru, har jeg ikke

fundet, man da hun døde uden at have født Børn, faar det ingen Indflydelse paa det følgende. Hun døde 28' Juli 1752, og 9' September samme Aar blev Jacob Nielsen atter gift, nu med en Kirsten Jacobsdatter, hvis Forældre jeg heller ikke har kunnet finde, hverken i Vejlbj eller de tilstødende Segne, saa lidt som i Guldbjerg-Sandager Segn

" De havde 4 Børn sammen, Niels Jacobsen, født 1755 opkaldt efter sin Farfader, Rytter Niels Jacobsen; Anna Elisabeth, født 1756 opkaldt efter Jakob Nielsens første Hustru; Jacob, f. 1758, død som Barn, Christine 1763.

1763 21' September nogle faa Maaneder efter Christines Fødsel døde Kirsten Jacobsdatter kun 42 Aar gammel. 1767 er der udstedt Skiftebrev efter hende, og da det indeholder adskillige Oplysninger om de Forheld, de har levet under, skal det væsentligste af det medtaget her:

"Skifte efter Kirstine Jacobsdatter, Jacob Nielsens afdøde Hustru
"i Vejlbj, passeret 22' September 1767. Jacob Nielsen erklærede
"at han som gammel Mand, nu ungefær 67 Aar, ikke herefter vilde
"forandre sig eller indtræde i nyt Agteskab, men i Henseende til
"den store Kierlighed, han haver til sine Børn, vil afstaa til
"dem, ikke alene den halve Stervbeen(Dødsboet) tilhørende Ejen-
"dem, men tillige hvad han efter Leven kunde tilkomme, til Skif-
"te og Deling imellem Børnene undtagen Stervbeens Behave og Effek-
"ter, som han alene sin Livstid vil have reserveret, og det paa
"følgende Conditioner, som han med Velberaaet Hu samtykket haver
"og reserveret, nemlig: 1) Sønnen Niels Jacobsen nyder og overdra-
"ges til Arv og Eie Huset, (se efterfølgende Bemærkning om Huset)
"som Faderen Jacob Nielsen, Bødker, beboer, fri med tilliggende
"Hauge og Gaardsrum, som efter foreviste Skitse af 5' Februar 1749
er udstedt af Majorinde Walkenderph paa Fæng, som den 7' Februar

"1749 inden Baag Vends Herreds Tings Ret^s er last haver kostet
 "en Summa 150 Rdl., samt 8 Agre og en Hut Jord, som Enkemanden
 "med Skisde af 23^r Februar 1761 af Rasmus Larsen, som da beboe-
 "de en ham tilhørende Gaard i Røgle Taarup haver tilkiøbt for den
 "Summa 140 Rdl., hvilket Huus med tilliggende og benævnte 8 Ag-
 "re og en Hut Jord efter berørte tvende Skisder angives at være
 "af Værdie 300 Rdl., med Conditioner, at Jacob Nielsen, Bødker,
 "som Børnenes Fader nyder og erholder samme til fri Beboelse og
 "af Betiening sin Livs Tiid uden nogen Afgift til Sønnen Niels
 "Jacobsen, som samme nu overdrages til fri Tjendem, ~~alts~~ med at
 "ophelde Faderen og forsyne hannem med Klæder og videre, saale-
 "des som han for Gud og Øvrigheden kan og vil forsvare. Derefter
 "for det andet nyder og bekommer Døtrene Anna Elisabeth og Chri-
 "stine Jacobs Døtre ligeledes til fri og uigjenkaldelig Arv og
 "Eie hver ligemeget udi en 3die Part af en fæstelig Gaard her
 "Weilbye beliggende, af Hartkorn 5 Tdr. 3 Skpr. 3 Fjd. 1 Alb.,
 "som efter Auktionskisde udstedet af Herredsfogden Veløde og
 "Velbyrdige Herr. Cancelli-Assesser Løssø under 27^r December
 "1762, nemlig den 1/3 Part med Omkostninger iberegnet den Summa
 "266 Rdl. 4 Mk. , men nu ansees at være af Værdie, siden paa
 "sammes Grund befindes et Huus opbyggt, som beboes af Anders Knud-
 "sen til den Summa 300 Rdl., saa og begge disse Pigebørn, bemeld-
 "te Anna Elisabeth (se efterfølgende Bemærkning om A. B.) og
 "Christine Jacobsdøtre fra nu af bliver lige Ledtagere udi be-
 "meldte 1/3 Part af bemeldte Gaard ..... "

(Bemærkning om Huset). Huset, hvori Jacob Nielsen beede var fra først
 af fæstet under Billehave, og det sees af Billehaves Jerdebog, at
 han ved 1731 kun havde en aarlig Afgift paa 3 Rdl., saa det havde ik-
 ke været store Herligheder, og vi kan heraf se, at han har arbejdet

sig godt op, idet han er naaet at blive Selvejer af Huset og en Gaard som han kan dele med sine 3 Børn. Datteren Anna Elisebeth bliver da ogsaa Gaardkone, og Niels Jacobsen, der begyndte som Husmand og Bødker, ender som Beelsmand.

(Bemærkning om A. E.) Anna Elisebeth blev gift til Gadsbølle i Vissenbjerg Segn. Derom har Vejlbj Kirkebog følgende: "1717, 12 December Christen Jørgensen, Gaardmand fra Gadsbølle, Vissenbjerg, og Anna Elisebeth, Jacobsdatter af Weilbye."

Børnene var saaledes ved denne Tid saaledes ganske unge: Niels Jacobsen, 12 Aar, Anna Elisebeth, 11 Aar og Christine kun 4 Aar.

Denne ovennævnte Niels Jacobsen, der ogsaa blev Bødker, ligesom sin Fader, er det , der er ~~af~~ blevet kendt under Navnet "Niels Pømmemand", hvis den Underretning, jeg har faaet af Familien er rigtig. Hver Navnet oprindelig stammer fra, har jeg ikke kunnet opsøge, hverken Kirkebøger, Skødepretekeller, Skiftepretekeller eller andre Efterretninger, der vedrører Vejlbj Segn har noget derom. Det fører temlig sikkert hen til Pømmern, der er visse Egenskaber hos Slægten, som peger tydeligt hen paa vendisk Afstamning: Ansigtsformer, det kraftige mørkebrune Haar, der næsten ikke graaner hos de gamle, og den brune Hud. Men det har som sagt ikke været mig muligt hidtil at finde noget, der kan bevise det.

Navnet Pømmern har været ret udbredt, saa det kan jo være de tilhører denne Slægt, og det vanskeliggør det at finde Oprindelsen til det, idet det spænder saa vidt. Ved 1750 eller deromkring nævnes en Rytter Jehan Peder Pømmern i Nyberg og i Odense har jeg ogsaa fundet Navnet, en Jemfru Pømmern var tilstede ved Digteren H.C. Andersens Daab. Jeg har fundet Navnet i Vejlbj helt tilbage i 1694. Da bor der en Mand, som hedder Peder Jacobsen og har Tilnavnet Pømmern. Hans Kone hed Karen (vistnok Karens Jensdatter) men i Kir-

kebegen nævnes hun bestandig, Karen Pømmersmands eller Karen Peder Pømmersmande, et Sted endogsaa Karen Peder Jacobsen Pømmersmands. 1794 fik de døbt en Søn Jacob, og 1797 en Søn Jens, der døde 23 Uger gammel. Om hans Død har Vejlbys Kirkebog følgende:

"1797, 28^e Juli blev Peder Jacobsens Drengbarn af Weilbye
"begravet med Ligprædiken, 23 Uger gammel."

Det var noget usædvanligt, at der blev holdt Ligprædiken over saa lille et Barn paa en Tid, da den største Part blev begravet uden Ligprædiken. De søgde ikke at have haft flere Børn end disse to.

Imidlertid er hverken Rytter Niels Jacobsen eller Sønnen Jacob Nielsen i Vejlbys Kirkebøgerne bleven tillagt Pømmersnavnet, saa naar Niels Jacobsen, Jacob Nielsens Søn, faar dette Vednavn, har han det sikkert nok fra Vejlbysfamilien, og det ligger da nær at antage, at Niels Jacobsen, Rytter i Esterbølle og Peder Jacobsen Pømmersmand i Vejlbys Kirke har været Brødre. Efternavnet passer, og de faar døbt Børn paa samme Tid. Derudfra kan det ogsaa forklæres, at Jacob Nielsen kommer til Vejlbys Kirke. Det kunde det ogsaa tænkes, at Pømmersnavnet gik endnu længere tilbage, saa det har været tillagt Faderen til Peder Jacobsen eller Niels Jacobsen eller Faderen til dem begge to, hvis de har været Brødre.

En anden Forbindelse maa der jo have været imellem disse to, da Pømmersnavnet kommer igen hos en Søn af Jacob Nielsen, hvis Fader var Niels Jacobsen i Esterbølle. Men det kunde ogsaa tænkes, at den Kirsten Jacobsdatter, som Jacob Nielsen blev gift med anden Gang, hun som blev Moder til Niels Jacobsen Pømmersmand, var en Datter af Peder Pømmersmands Søn, Jacob Pedersen, der kunde have været gift omkring ved 1716-20, mens Kirsten var født 1721. Men heller ikke her har jeg kunnet opsøre noget om, hverken hvor han kom hen, eller om han blev gift. I Vejlbys og de omlyggende Sogne findes han ikke.

1712 døde en Dørthe Pemmer i Vejlbj men imellem hende og Peder Jacebsen Pemmermand har jeg ingen Forbindelse kundet finde. Dog nævnes en Dørthe Andersdatter ved Barmdaab hos Peder Pemmermands, og hun kunde jo godt være den Dørthe Pemmer, der siden nævnes som død, og have staaet i noget Slægtsforheld til dem. Torsdag den 6' Juli 1726 døde Peder Jacebsen Pemmermand. Og hermed faar vi lade dette Spørgsmaal om Sammenhængen mellem de fundne Slægtslinier ligge fereløbig, ligesom ogsaa det om Pemmernavnets Oprindelse.

Niels Jacebsen var først gift Marens Olsdatter, en Datter af Gaardmand Ole eller Oluf Jensen og Hustru Ane Hansdatter i Skrillinge. Om denne Maren Olsdatter findes i Kauslunde Kirkebog følgende:

"1750, 26' April f. Maren, Datter af Ole Jensen, Gaardmand
"i Skrillinge og Hustru, Ane Hansdatter. Ved Daaben: Jens
"Clausen, Peder Hansen, Gaardmand i Skrillinge, Bertel Jøp-
"sen, Gaardmand i Kauslunde, Karen Jens Clausens i Skrillin-
"ge, Karen Hansdatter fra Veldby."

Med denne Maren var Niels Jacebsen gift. Om Niels Jacebsen og Ma-
ren Olsdatter har Vejlbj Kirkebog følgende:

"1777, 7' Okteber, trelevet Niels Jacebsen, Bødker i Vejlbj
"og Maren Olsdatter. Trelevelsen sted i Skrillinge i Pigens
"Fødegaard hos Hans Nielsen, (der vel saa er gift med en Sø-
"ster til hende) 1796, 1' Maj, Niels Jacebsen, Beelsmand i
"Weilbye og Hustru Maren Olsdatter, den 18' Marts hjemmedøb-
"te Søn Hans i Kirke. Mads Bertelsens Stifdatter bar ham. Fad-
"derne vare Bertel Olsen af Aulbye og Hans Andersen af Weil-
"bye."

Om Niels Jacebsens Død staaer følgende:

"1838, 30' December død Niels Jacebsen, Aftægtsmand i Weilbye
"83 10/12 Aar gammel. "

Niels T. Tjørndalder far fulkommet fulkommet fidd i Mars 1699,
Niels Tjørndalder vilde ikke fotografere.

Som vi ser er han snart kaldet Bødker, snart Beelsmand. Det kan jo være, at han har drevet Bødkerriet endnu efter at han havde faaet mere Jord. Derimod nævnes hverken i Kirkebog eller andre Steder hans Navn i Forbindelse med Pømmernavnet, saa det har kun gaaet i Folkemunde. Det var ikke alle Præster, der opførte disse Kendingenavne i Kirkebøgerne.

Vi kommer nu til Niels Jacobsens Søn, Hans Nielsen i Dybkjær. Oprindeligt kaldtes det Kærstedet, som vi vil se af det følgende. Navnet kan nok føres tilbage til nogle Agre, der fandtes før Udskiiftningen og kaldtes Dybbelsagre og ved dem har været et Kær, kaldet Dybbels-Kær. Dybkjær er saaledes næppe det oprindelige, Stedet har heller ikke noget, der leder Tanken hen paa et Dybt Kær.

Saaдан er der en Mængde Navne, der omdannede i Tidens Løb. Huset er nu paa helst fremmede Hænder, og der er bygget nyt Stuehus; men det gamle bruges som Udløng, og der er nogle af de smaa, lavleftede gamle Stuer kendelige endnu. Familien, som bor der har optaget Navnet Dybkjær, deres Børn er døbt Dybkjær Madsen.

Hans Nielsen var gift med Mette Kirstine Nielsdatter, Datter af Husmand Niels Pedersen og Hustru Bedil Nielsdatter, Vejlbj, og Mette Kirstines Bøgb omtales i Vejlbj Kirkebog saaledes:

"1795, 26' April Niels Pedersen, Husmand i Weilbye og Hustru
"Bedil Nielsdatter deres Datter døbt Mette Kirstine. Nielses
"Kone af Røgle bar hende. Fædderne: Niels Hansen og Anders
"Skrædder af Weilbye."

Om Hans Nielsens og Mette Kirstines Børn har Kirkebogen bl. a. følgende:

"1828, 10' Juli født Rasmus, Søn af Beelsmand Hans Nielsen i
"Kærstedet paa Weilbye Mark og Mette Kirstine Nielsdatter.
"Ved Daaben frembaaren af Beelsmand Peder Andersens Datter, ,
Maren i Røgle. Fadd.: Husmand Niels Jacobsen, Billehave

"Skeiv, Ole Nielsen, Møngaard og Husmand Jacob Nielsen."

(Niels Olsen, Fuglesangsstedet i Roerslev og Jørgen Olsen, Gaardmand i Nørre Aaby, var Søner af Ole Nielsen af Vejlbj Møngaard og altsaa Fættene til Drejer Rasmus Hansen i Baaring og hans Søsken-
de. En Søster til dem havde Møngaard og var gift med Niels Jørgen-
sen, som var Sognefoged. Han blev under Krigen 1864 udnævnt til
Dannebrogsmænd for sit store Arbejde med Indkvarteringen af de man-
ge Soldater, som blev anbragt paa Vestfyn.

Rasmus Hansen tog, indtil sit 18' Aar, Del i Arbejdet
hjemme; men der løb Haandværkerblod i hans Aarer og omsider gav
Faderen efter for hans Ønske og lod ham komme i Drejerlære hos
Drejer Niels Henriksen, Gastrupmark ved Nørre Aaby. Her var han
i 2 Aar, men saa brød Krigen ud 1848, og da der kaldtes mange unge
Mænd under Fanerne, blev der Mangel paa Karle til Landbruget. Kri-
gen lagde en Dæmper paa al Forretningsliv og der blev kun lidt at
bestille ved Drejeriet. Rasmus Hansen tog da Plads i en Bodegaard
i Røgle, Vejlbj Sogn.

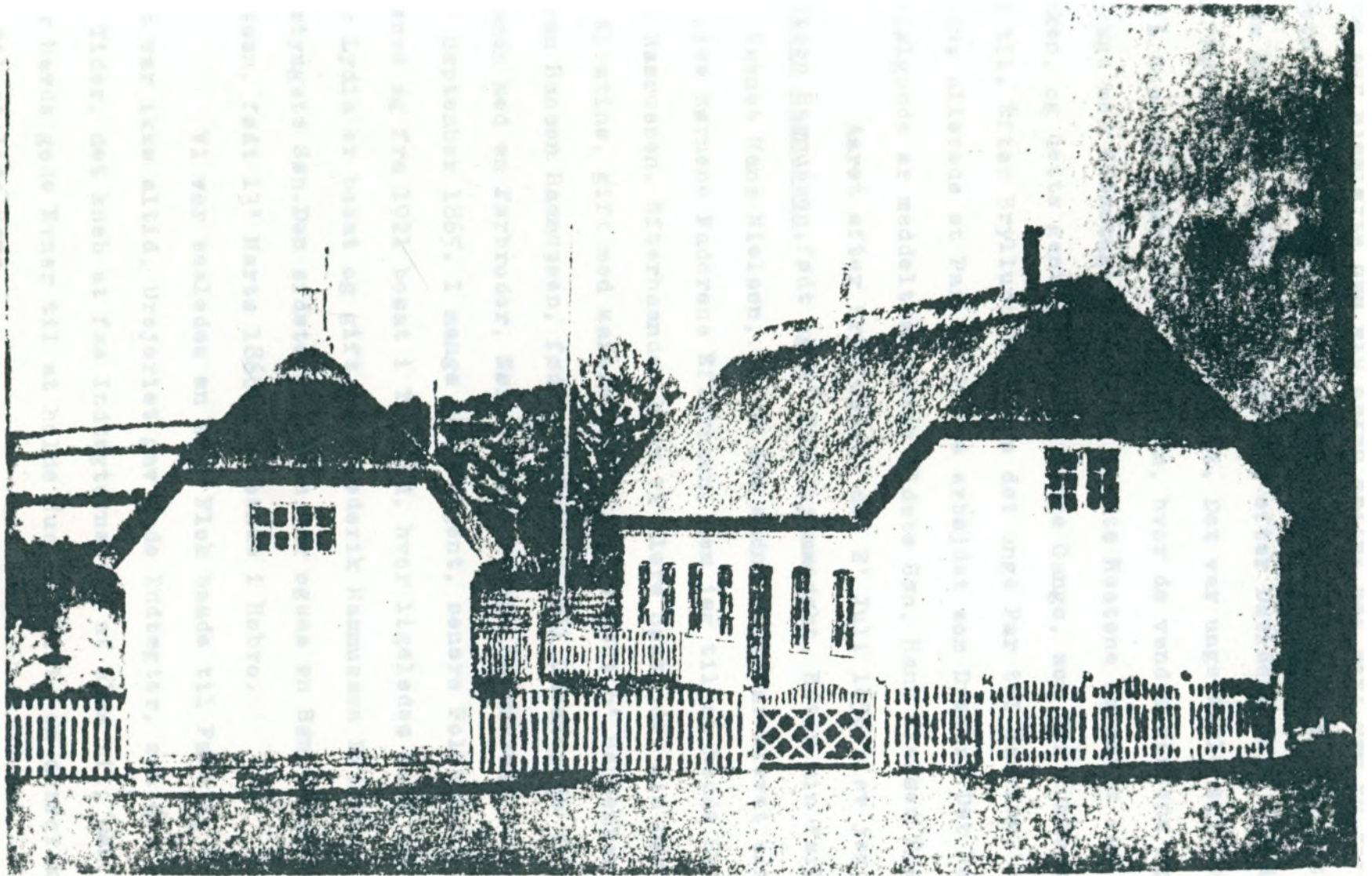
Han kom dertil Novembardag. Ved hans Ankomst sad Pigen
Karen Marie (Sørensen) og to Husmandskoner i Døren og skattede
Hør, Rasmus hilste og gik ind, da han var gaaet vendte den ene
af Konerne af sig til Pigen og sagde: "Det var den 'me' en Køn Karl,
Karen Marie, ham skulde du se at faa til Kærreste." Og saaledes
blev det. De tjente samme et Aarstid og var hinanden til megen
Hjælp. Det var dog først, da Karen Marie havde taget Plads hos
en Lærer, som boede et Stykke derfra, at de kom til at udtale sig
om deres Kærlighed.

Efter Krigens Ophør vendte Rasmus tilbage til Drejeriet i
Gastrup, her blev han til 1853, da lejede han et Rum hos en Gaard-
mand i Asperup og nu begyndte han at dreje for egen Regning. Vinte-
ren 1855 købte han et Hus i Baaring, Asperup Sogn, og den 28' April

Mr Farmer Havn, Marie f. Jansen 1820-1905. Mrs Farfar Rasmus Hansen.
1828 - 1907.

Min Fars Berndamshjem i Boaring. Martin Skovbo har lavet Tegningen af Huset.

•
samme Aar hjemførte han sin Karen Marie, der blev ham en trofast Støtte i over 50 Aar. Da Pladsen var lille i Staunsagerhuset sted deres Bryllup i Dybkjærstedet, og efter Datidens Skik var der en Del "Førridder" foran Brudetoget. Det var unge Karle til Hest, som i susende Trav red til Kirken, hvor de vendte Hestene og red tilbage mod Brudetoget, hvor de vendte Hestene og atter red mod Kirken, og dette gentog sig saa mange Gange, som der kunde blive Tid til. Efter Brylluppet rejste det unge Par til Baaring, hvor Rasmus allerede et Par Aar havde arbejdet som Drejer. Det herefterfølgende er meddelt af deres eldste Søn, Hans Nielsen Rasmussen:

*Min
Fader*

Aaret efter Brylluppet, den 2' Juli 1856 blev jeg Hans Nielsen Rasmussen, født og 4' Juli hjemmedøbt. Efter min Farfar fik jeg Navnet Hans Nielsen, og da det endnu ikke var blevet almindeligt at give Børnene Faderens Efternavn, kom jeg til at hedde Hans Nielsen Rasmussen. Efterhaanden blev vi flere Søkende. min Søster, Mette Kirstine, gift med Martin Skevbo, blev født 6' September 1858. Søren Hansen Rasmussen, født 19' Januar 1861. Udvandrede til Amerika sammen med en Farbroder, Søren Hansen. Karl Rasmussen, som er født 16' September 1865. I mange Aar Bergent, senere Politibetjent i Odense og fra 1921 bosat i Thisted, hvor ligeledes hans yngste Datter Lydia er bosat og gift med Frederik Rasmussen Dybkjær min (H.R.N.) næst yngste Søn. Den sidste i Rækken var ogsaa en Søn, Jens Peter Rasmussen, født 13' Marts 1868, nu boende i Hobro.

Vi var saaledes en stor Flok baade til Føde og Klæde og det var ikke altid, Drejeriet gav gode Indtægter, saa det var somme Tider, det kneb at faa Indtægterne til at slaa til, men min Moder havde gode Evner til at holde Hus med lidt, og derfor kom vi ikke til at lide Savn.

Da Krigen brød ud lige efter Nytaar, 1864, standsede alt Ar-

bejde paa Værkstedet og min Fader tilligemed en anden Mand tog da Arbejde i Skeven med at fælde Træer og slaa det i Pavnembrænde. I Marts begyndte der at komme Soldater til Byen, og der laa noget Militær hele Sommeren, og mine Forældre gav sig da til at holde Beværtning for Soldater og Huset var fuldt hele Dagen. Paa den Maade fik de en god Fortjeneste hele Sommeren.

Vi havde ogsaa en Ko, som gav et værdifuldt Bidrag til Føden, men der var ingen Avling til Huse, saa vi maatte bjerge Føden til Koen ved at lade den græse i Vejgrøften om Sommeren og jeg var ikke blevet ret stor, før det blev min Bestilling at passe Koen. I den Anledning maatte jeg tidligt op og ud med Koen, at den kunde faa sig et Morgenfoder, saa kom den hjem nogle Timer midt paa Dagen, hvorefter jeg atter drog ud med den og kom først hjem igen, naar det var Aften. Vi havde Græsretten paa en Vej, som kaldtes Ravnsekovgyden, og naar jeg tænker paa min Barndom kommer jeg altid til at mindes denne Vej, hvor jeg tilbragte saa mange Timer uden andet Selskab end Koen, og det kan vel ikke undre, at jeg langtes efter Aften, for Tiden blev Tids for lang for mig. Jeg forsøgte da heller ikke at spørge tilfældige Vejfarende, hvad Klokken var, men selv om jeg var stærk optaget af at passe Koen, forsøgte jeg ikke derfor min Skolegang. Der var kommet en ung Friskolelærer, Rasmus Knudsen til Byen og ham kom jeg til at gaa i Skole hos. Han var lige kommet fra Jellinge Seminarium, hvor han havde under god Paavirkning af den udmærkede Præst og Skolemand Svendsen, og det var med Lyst, vi søgte Skolen, hvor vi fik en god Undervisning af Læreren, som navnlig var god til at fortælle Bibelshistorie og Danmarkshistorie. Denne Skolegang blev imidlertid afbrudt, før jeg blev konfirmeret.

Som den ældste i Flokken derhjemme kom jeg tidligt ud at tjene, og om Foraaret 1869 kom jeg til at tjene hos Sognefogden

Niels Jørgensen i Aulby. Dette var forbundet med en stor Forandring i min Tilværelse, thi ikke blot kom jeg nu ud blandt fremmede Mennesker, der forøvrigt var flinke nok, men det var jo alligevel ikke det samme, som at være hjemme hos Forældre og Ssækende, men det var næsten værre at komme fra Friskolen over i Statsakolen, hvor Undervisningen gik paa en helt anden Maade. Det var ikke saadan, at jeg havde vanskeligt ved at følge med, men jeg havde ikke det samme Udbytte deraf.

Efter endt Skoletid blev jeg konfirmeret i Vejlbj Kirke, hvorefter jeg fortsatte min Tjeneste hos Sognefogden indtil Foraa-ret 1873. Jeg var da blevet for stor, eller rettere sagt for gammel til at blive ved at tjene som Dreng, og da jeg var for lille til at tjene som Karl, maatte der tænkes paa andet Arbejde. Min Fader foreslog mig at komme i Malerlære, men dertil fclte jeg ingen Lyst. Der var i det hele taget ikke noget, hvortil jeg fclte særlig Lyst eller Anlæg, og saa mente min Fader, det var bedst, jeg kom hjem at hjælpe ham paa Værkstedet. Om Sommeren var der dog for lidt at bestille med Drejeriet, men Fader havde lejet et Par Stykker Land hos en Gaardmand og disse plantede vi til med Tobak, hvorved jeg fik rigeligt Arbejde med at helde Tobaksmarkerne ren, og desuden arbejde jeg hos Gaardmændene og hjalp med Høbjergningen, Tørveskær og Kornhøsten, saa jeg savnede ikke Arbejde.

Paa den Tid var min Moder begyndt at koge til Gilderne omkring hos Bønderne, og hendes Virkefeldt udvidedes stadig og kom til sidst til at omfatte et stort Stykke af det vestlige Fyn. Hun kom fra disse Gilder hjem med megen god Gildesmad og desuden tjente hun mange Penge, og hendes Fortjeneste i Forbindelse med Indtægten fra Tobakken samt Fortjenesten fra Værkstedet gjorde, at de gamle Drejerfolk tilsidst blev ret velstaaende, men desuagtet

blev hun ved at tage ud til Gilderne, thi det var bleven saadan, at Folk nœdig vilde undvære hende ved en saadan Lejlighed. Og det var først, da hun var bleven en gammel Kone, og det blev smaat med Kræfterne, at hun trak sig tilbage fra den anstrengende Virksomhed som Kogekone.

Efter denne lille Beretning om Kogekonen i Baaring, vender jeg atter tilbage til at omtale min egen videre Udvikling, og her maa jeg da meddele, at jeg om Efteraaret 1874 kom til Vallekilde Højskole, hvor jeg havde en udmærket Vinter, og hvor navnlig Forstander Ernst Trigers vægtige Foredrag fik stor Betydning for mig.

Medens jeg var paa Vallekilde, gik jeg og fik Lyst til at blive Murer, og jeg fik regnet ud, at naar der kun var lidt Drejearbejde om Sommeren, saa kunde jeg mure om Sommeren og hjælpe Fader paa Værkstedet om Vinteren. Jeg skrev hjem og fortalte om mine Planer, og Fader traf da Aftale med Murermester Smidt om Lærervilkaarne og lige efter Paaske 1875 begyndte jeg min Virksomhed som murer om Sommeren og Drejer om Vinteren.

Saa kom den Tid, da jeg skulde være Soldat, men dette slap jeg nemt fra, thi paa Sessionen blev jeg udskreven til Militærarbejder, men ved Lodtrækningen fik jeg saa højt et Nummer, at jeg slet ikke blev indkaldt. Da jeg nu i Sommeren 1879 kunde tjene en Sommerløn i Stedet for at anvende Tiden som Soldat, mente jeg, at jeg nok kunde faa Raad til at koste noget paa min Uddannelse, og jeg rejste da til Odense til tekniske Skole lige efter Nytaar 1880

Her blev jeg søndt haardt for, thi det Hold, jeg kom ind i havde arbejdet i 3 Maaneder, og jeg maatte klemme voldsom paa for at komme paa Siden af dem. Min Lærer i Matematik gav mig for Ekstrabetaling 9 Timers Privatundervisning, og dette i Forbindelse

med et vedholdende Arbejde hjalp mig over Vanskelighederne, men der var mange Nætter, hvor jeg kun fik faa Timers Svvn. Ved Aarsprøven om Foraaret klarede jeg mig dog helt pæn, og det mærkedes ikke, at jeg kun havde haft 3 Maaneder, hvor de andre havde haft 6 Maaneder at læse i. De to følgende Vintre fortsatte jeg paa den tekniske Skole i Odense og afsluttede om Foraaret 1882 med en pæn Eksamen til Kunstakademiets Arkitekturklasse, hvilken Adgang jeg imidlertid ikke benyttede.

I al den Tid, jeg var i Odense, boede jeg hos den andet Steds omtalte Niels Chr. Jensen og Karen Frederiksen. Karen havde til Odense, fra sit gode Hjem, medført en Del af Hjemmets Liv og Sædvaner og det er derfor let forstaaeligt, at jeg befandt mig godt i deres Hjem. Vi var ret flittige Kirkegængere, men derudover kendte jeg kun Hjemmets og Skolens Verden, og jeg forstaar nu bagefter, hvilken Lykke det har været for mig at have et saadant Hjem at holde mig til. Netop derved fik jeg Evner til at samle mig om de Opgaver, Skolen stillede, og derfor var det vel ogsaa, at jeg kunde afslutte min Skolegang med en pæn Eksamen.

Den sidste Vinter, jeg var i Odense, kom Karens Søster Kathrine, derud for at lære at sy Modepynt. Hun opholdt sig hos os nogle Uger om Efteraaret, men rejste hjem henimod Jul for at begynde en Modeferretning i en lille Stue, hun havde lejet i Buarig; men til Marts kom hun igen for at lære at pynte Foraarshatte og da hun boede hos sin Søster, hørte hun altsaa med til Husstanden.

Under vert daglige Samliv begyndte det at klare sig for os, at hun og jeg hørte sammen, men der blev ikke talt derom imellem os. Hun rejste hjem igen til April, men jeg kunde først blive færdig midt i Maanedens, da jeg skulde afslutte min Eksamen med nogle Opmaalinger og Niveleringer i Marken, og det var egentlig først, da hun

*Min Far da han var 25 år.
Hans Nielsen Kammissen*

Min Mor da hun var 25 år.
i Yndighed af Frøen.

var rejst, at det rigtig blev mig klart, hvor meget, jeg savnede hende. Saa snart jeg kom hjem, fandt jeg da Aagaas hurtig Vej op til hendes lille Stue og den 17^e April blev vi trolovede. Vi holdt det ikke hemmeligt for nogen men underrettede straks vore Forældre om vort Forhavende, og den 30^e April rejste vi til Odense og fik Ringe. Disse er forlængs siden blevet tyndslidte og gaaet i Stykker, men det Venskabsbaand, vi havde knyttet blev des stærkere alt som Aarene gik, thi der var noget agte i vort Forhold, og det er det agte, der har Livskraft.

Det var egentlig min Mening, at jeg vilde til Kjøbenhavn at arbejde den Sommer, og en Kammerat fra Skolen i Odense skulde prøve at skaffe mig Arbejde derovre, men der var kun lidt at bestille det Aar, saa han kunde ikke faa fat i noget til mig, og da min Lærermester saa kom og tilbød mig en god Sommerløn samt Ledelsen af et større Stykke Arbejde i Nærheden af mit Hjem, tog jeg imod hans Tilbud og blev hjemme. Derved fik Kathrine og jeg Lejlighed til at være meget sammen den Sommer.

Jeg aflagde mange smaa Besøg i Kathrines lille Stue, og vi feretog mange Spadsereture ud i Skoven og til hendes Forældre, ligesom hun kom ned til mit Hjem og det var en Hygge for os, at vi den Sommer fik Lov til at være saa meget sammen, thi netop derved fik vi Kræfter til at bære den Adskillelse, som senere fulgte, og som førte til at vi i 3 Aar kun saa hinanden et Par Gange om Aaret. Men paa Sommeren 1882 fik jeg i Højskolebladet at se, at de paa Abeltoft Højskole søgte en Lærer til Naturfagene og Sang. Fra mit Ophold paa Vallekilde Højskole havde jeg faaet kærlighed til Højskolelivet og da jeg mente, de anførte Fag kunde passe for mig, søgte jeg Pladsen og fik den. Jeg havde betinget mig, at jeg vilde være fritaget for at undervise i Geografi, da jeg ingen Uddannelse havde faaet heri,

ringere, jo længere vi kom hen paa Vinteren. Jeg følte mig saa træt og forknytt og det var kun med Mød, jeg kunde passe mine Timer paa Skolen.

Under disse Omstændigheder var der ikke anden Udvej end afbryde Lærergerningen og søge tilbage tilbage til mit Haandværk, for ad den Vej, at prøve paa at genvinde Kræfterne og da Skolen sluttede om Foraaret rejste jeg til Aarhus og tog Arbejde som kurser. Her arbejdede jeg saa Sommeren 1885 og efterhaanden vendte Kræfterne, og dermed ogsaa Livsmødet tilbage.

Men selv om mit Ophold i Åbeltoft havde været forbundet med en Del anstrengende Arbejde, der havde taget haardt paa Kræfterne, saa havde jeg paa samme Tid oplevet saa meget skønt og godt med Eleverne, at dette Afenit af mit Ungdomsliv gemmer saa mange glade Minder.

Men nu maa jeg fortælle lidt om, hvad min kære Kathrine foretog sig i al den lange Tid. Da Vinteren kom blev det smaat med hendes Forretning i den lille Stue, hun havde lejet, men hun var dog ikke derfor ledig, thi de havde god Brug for hendes Hjælp i mit Hjem, da min Moder jo næsten aldrig var hjemme, men bestandig var ude at køge til Gilder.

I Kathrines eget Hjem faldt der Sygdom ind, og hendes Moder laa syg en Tid, saa der trængte de ogsaa til Hjælp, og saaledes havde hun nok at gøre. Men hun længtes efter en mere fast Bestilling og begyndte at se sig om efter en Plads. Da fik hun at vide, at de i Rødding Højskolegaard i Sønderjylland søgte en Pige til at tage sig af Børnene. Hun søgte denne Plads og blev antaget til at komme om Foraaret 1883. At hun søgte til Rødding stod i Forbindelse med den Længsel hun følte efter at komme i Forbindelse med Højskolelivet.

Med hvilke Tanker hun gik til sin nye Gerning fremgaar af

det Brev, hun sendte mig, da hun meddelte mig sin Beslutning at rejse til Rødding, i dette Brev skriver hun bl. a. :

"Jeg er meget glad ved, at jeg faar den Plads, thi det er et
"Sted, hvor jeg kan lærer meget godt. Jeg ved nok, at der kræves en stor Taalmodighed og Kærlighed for at passe Børn, det
"er ogsaa en ansvarsfuld Plads, thi er vi sat til at passe og
"pleje Barnets Legeme, saa er det ogsaa vor Pligt at hjælpe
"til at pleje dets Sjæleliv, men naar jeg gaar til en saadan
"Gerning med en god Vilie, saa er det ogsaa mit Haab at vor
"Herre vil give mig Evner til at udrette noget godt."

Man skønner heraf med hvilken Alvor hun gik til sin Gerning, og at hun var sit Ansvar bevidst, og vi kan rolig gaa ud fra, at Børnene hos hende, var under god Paavirkning.

Før hun rejste til Rødding var hun rundt at sige Farvel, og det var ikke blot hendes og mine Forældre samt andre af Slægt og Venner, der stod hendes Hjerte nær, men det var ogsaa Skoven, hun tog Afsked med. Og var det vel saa underligt, at hun maatte ud og sige Farvel til sin kære Skov? Der havde hun rendt og lejet som lille Barn, og hun havde færdedes der som voksen Pige og afluret den alle dens Hemmeligheder.

Hun var fortrolig med det myldrende Liv, der rørte sig i Skovens Dybder, hun kendte alle Blomsternes Navne, og vidste, hvor de fandtes, vidste Navn paa alle Fugle og kunde kende dem paa deres Sang. Ja, hun var i Pagt med Skovens Poesi og følte en stærk og stille Glæde ved at færdes derude, intet Under derfor, at hun maatte ud og tage Afsked med Skoven. Paa sin Afskedsvandring gennem Skoven plukkede hun en Buket af Vaarens Blomster og sendte mig den sammen med de efterfølgende Vers, som paa en rørende Maade afspejler hendes Kærlighed til Skoven :

De Blomster smaa
Har Hilsen til dig
fra Skovens Skønhed
og saa fra mig.

Nu har jeg Farvel
til Skoven sagt
jeg ser den ej
i sin Sommerdragt

Jeg vil den mindes
som gammel Ven
og mine Tanker
vil rejse derhen.

Og naar jeg Længsel
efter den faar
gaa vil jeg mindes
de svundne Aar.

Hver Skoven er dejlig
med Blomsterduft
og Fuglesang
i den friske Luft.

Man mærker straks den Vemod, der klinger gennem disse fordringsløse Linier ved Tanken om, at hun skal rejse bort fra sin kære Skov, og vi forstaar hvor stærk hun var knyttet til den Natur, hun var saa fortrolig med, men saa forstaar vi ogsaa, at hun, Naturbarn som hun var, aldrig blev Bymenneske. Dette betyder ikke, at hun følte sig utilfreds med at bo i Byen, hun tog nu engang Forholdene, som de var. Kun naar vi ved Lejlighed kommer til at tale om Skoven derhjemme mærker vi hvor stærkt hun føler sig knyttet dertil, skønt det nu er 40 Aar siden, hun rejste derfra.

Harde der hidtil været langt imellem os, saa blev der endnu længere, da hun rejste til Rødding, og nu kom tilmed den dansk-tyske Rigsgrense imellem os. Men Kærligheden kender ingen Grænser. Vore Tanker satte over Grænsen uden at spørge om Forlov, og vore Breve gik deres Gang og talte deres eget Hjertesprog om trofast Sammenhold og Venskab. Et Aar tjente hun i Højskolegaarden som Barnepige, derefter var hun Elev paa Skolen Sommeren 1884, hvorefter

hun fortsatte med at tjene der, men nu som Kokkepige.

Det var om Værsåret 1885, jeg flyttede fra Åbelteft til Aarhus men først var jeg en Tur hjemme paa Fyn. Kathrine fik nogle Dages Ferie og kom hjem paa samme Tid, og nu blev det aftalt, at vi vilde holde Bryllup hen i August. Saa kunde vort Bryllup nemlig fejres sammen med hendes Søsters Clausine's Bryllup, idet hun og hendes Kærester, Peter Jensen, havde bestemt sig for at holde Bryllup i August og bosatte sig i Kolding. Men Arbejdsforholdene i Aarhus var ikke gode, jeg syntes ikke om mine Arbejdskammerater og endnu mindre om min Mester. Skønt jeg ikke beklagede mig derover har Kathrine alligevel læst mellem Linjerne, og forstaaet, at jeg ikke følte mig godt tilpaa, og den 5^e Juli 1885 sendte hun mig et Brev hvoraf her skal meddelees et Uddrag:

Min kære Væstemand.

" I denne Tid faar du jævnlig Brev fra mig men det er du
"vel ikke saa ked af. Du kan vist ogsaa godt trænge til lidt
"Opmuntring, thi jeg kan mærke paa dine Breve, at du ikke har
"det rigtig godt, de er ikke saa livlige, som de plejer at
"være.

" Jeg frygter for, at du ikke er paa din rette Plads, du
"kan vist ikke rigtig finde Ro og Hvile i den Gerning, du har,
"og har nok sver ved, at betragte den som din Livsgerning, og
"saa længe du ikke kan det, saa længe kan du heller ikke blive
"glad og lykkelig i den; da er du en fremmed i dit eget Arbejde.

" Ja, jeg ved jo ikke, om du har det saadant, men saadant
"har jeg nu gaaet og tænkt mig det i den sidste Tid, og hvis du
"ikke har det bedre end jeg har tænkt, saa er det nok bedst for
"os, at vi opsætter vort Bryllup til en anden Gang, thi det er *ikke*
"godt, at bygge sit Hjem færend man har fundet sin Livsgerning.

kom du selv. Men nu er jeg glad for, at jeg har faaet skrevet
"til dig om den Sag, der har ligget mig saa meget paa Sinde
"iden sidste Tid, og jeg er glad for, at jeg har Mod til at
"vente.

I Førstningen syntes jeg slet ikke at jeg kunde blive
"glad ved at faa vort Bryllup opsat til en anden Gang, naar
"det nu var bestemt til at være om kort Tid. Havde jeg nu ik-
"ke faaet skrevet til dig om det, ja saa havde vi holdt Bryll-
"up. Du havde vel nok været glad ved det, men ikke rigtig
"alligevel. Jeg vil saa gerne have, at du skal fortælle mig
"din Hjertens Mening om saa vigtige Ting som angaar hele vor
"Fremtid, Jeg ved jo nok, at det er af Kærlighed til mig, at
"du vil skaane mig, men vil du være rigtig god mod mig, saa
"del halvt (sig) med mig og lad mig hjælpe dig at drage Læsset,
"saa skal du se, at det gaar meget lettere.

Jeg vil saa gerne have, at vi kunde dele alt med hinan-
"den, at vi kunde være som Et men dog alligevel to, for at
"hjælpe hinanden. Vi er jo fjernt fra hinanden, men jeg syn-
"tes alligevel, at vi er hinanden saa nær, vi mødes i Tankerne
"hver Dag, og vi er fælles i Bønnen om vor Fremtidsslykke, og
"det er gennem den, at vi nu kan være noget for hinanden. Jeg
"ved ikke rigtig, hvad jeg skal svare paa dit Spørgsmaal om
"at skrive hjem. Det var maaske nok det rette og skrive hjem
"og fortælle dem, at vi har bestemt os for at udsætte vort
"Bryllup, men jeg synes det var bedst at vente med at fortæl-
"le det til vi kom hjem, det er jo alligevel kun 14 Dage dertil,
"og saa kan vi bedre snakke med dem og sætte dem ind i Sagen.

" Vær kun ved godt Mod min Ven, jeg vil trofast staa ved
"din Side og dele Ondt og Godt med dig, og det har du vist hel-

"ler aldrig tvivlet om. Jeg har ikke begyndt Kampen for at
"gaa af paa Halvvejen og jeg har forudset, at det slet ikke
"vilde blive saa let en Sag at faa gennemført, thi de har jo
"lange forberedt sig paa vort Bryllup derhjemme og talt meget
"om det , men du skal se, det gaar lettere end vi tanker. ...."

Kathrine havde jo opsagt sin Plads i Rødding og skulde rejse hjem til August. Jeg rejste saa en Tur hjem paa Besøg og vi mødtes paa Fredericia Banegaard og fulgtes ad hjem, hvor vi forklarede vore Forældre Sagen som den var. Det var en dyb og bitter Skuffelse for dem, at vort Bryllup skulde udsættes, men de tog paa Sagen med god Forstaaelse og saaledes fik Kathrine Ret, det gik lettere, end vi tænkte.

En Maaned snere var jeg atter hjemme for at deltage i Peders og Clausines Bryllupsfest. Det var jo lidt vedmodigt for Kathrine og mig at være med ved dette Bryllup, der ogsaa skulde have været vor, og saa vide, at nu var vor Bryllup sat ud paa ubestemt Tid. Men min kære Kathrine holdt sig tapper og lod ingen forstaa hvilke Kampe , det havde kostet, at hun havde været nødt til at gaa imod sine egne dybeste Længsler. Men det der holdt baade hende og mig oppe var den urekkelige Tro og Tillid, vi havde til hinanden, og en sikker Forvisning om, at naar vor Tid kom, vilde vi faa et lykkeligt Hjem.

Henimod Jul slap mit Arbejde op og jeg rejste hjem til Fyn, og nu blev vi enige om at holde Bryllup til Foraaret, saa vilde vi i Fællesskab prøve paa at bane os Vej, det fik saa gaa som det kunde. En Højskoleelev fra Abeltøft havde bosat sig i Tristad, og han mente, der kunde blive en Plads for os her, og ved nogen Forhandling bestemte vi os for at følge hans Forslag.

Han lejede saa en Lejlighed til os paa to smaa hyggelige

Far og Mor paa Bryllupsdagen 10. April 1886.

Stuer, og han traf Aftale med en Murermester om Arbejde til mig og saa begyndte vi at træffe vore Forberedelser. Vinteren brugte jeg til at lave Senge, Servante, Bord og Stole. Et poleret Salonbord samt Skrivebord og Sybord fik vi hos en Snedker, saa vi havde straks Møbler til at besætte begge Stuer.

Vor Bryllup blev nu bestemt til den 10^e April 1836, men saa havde der endda nær kommet en Mand i Vejen med en Bløde, thi et Par Dage før Brylluppet blev jeg syg af en Byld i Halsen og maatte gaa i Seng. Jeg strammede mig dog op paa Bryllupsdagen og holdt ogsaa godt ud hele Dagen, men jeg fik ikke stort af den gode Gildesmad. thi jeg kunde ikke taale at synke. Den næste Dag maatte vi hente Lægen, og jeg laa i nogle Dage med temmelig høj Feber, saa Kathrine maatte begynde sit Ægteskab som Sygeplejerske. I Løbet af en halv Snes Dage var jeg dog rask igen, og nu maatte vi for Alvor til at tænke paa at samle vore Sager sammen og faa dem sendt til Thisted, for at de kunde være der naar vi ankom sidst i Maanedes.

-0-

Saa havde vi da endelig naaet , hvad de havde stridt for saa længe, - at faa vort eget lille Hjem, og vi havde en særdeles fornøjelig Sommer. Jeg passede mit Arbejde og Kathrine havde sin Gerning i vort lille Hjem, som vi var saa glade for. Om Aftenen og Søndagen gik vi vore Spadsereture, og de var sommetider lange, da vi begge var raske, men mit Arbejde slap op allerede sidst i September, og det blev en lang og besværlig Vinter at komme igennem.

Vi flyttede fra vor pæne lille Lejlighed til November, thi jeg manglede Plads til min Drejerbank og Høvlbank og da kurerarbejdet slap op vilde jeg prøve at tjene noget ved at dreje. Men det var slet ikke saa nemt at faa fat paa noget, da jeg var Fremmed i Byen, noget tjente jeg dog, og da der kom en Del Sne, tjente jeg sommetider

2 Kroner ved at kaste Sne, og kort før Jul fik jeg 7 Dages Murerarbejde og tjente 14 Kroner, den havde vi saa at holde Jul for.

(Min Timeløn var 29 Øre , og vi arbejdede fra 6 til 6 med en $\frac{1}{2}$ Times Frokost og 1 Times Middag, altsaa 10 $\frac{1}{2}$ Time daglig med en Løn af 3 Kr. 15 Øre om Dagen. Men saa var det heller ikke saa dyrt at leve, her skal jeg blot anføre, at 8 Pund Rugbrød kostede 38 Ører, en Pot og Mælk 10 Øre, Kød og Flæk 35 a 40 Øre pr. Pund).

Men det var Kathrine, der tjente de fleste Penge den Vinter, thi hun kom til at strikke Tørklæder for en Uldhandler Nedergaard og der kunde hun een Gang om Ugen hente 1 Kr. 40 Øre , idet hun fik 70 Øre for Stykket, og naar hun var rigtig flittig kunde hun naa at strikke 2 Tørklæder om Ugen, det var nemlig nogle lange "Kastetørklæder", som fordrede meget Arbejde. Senere kom hun til at lave "Gimpe" Tørklæder, der tjente hun lidt mere om Ugen, og da vi jo kun var alene to, og tog det nøjsomt skulde der ikke saa meget til og vi kom da Vinteren igennem ude at gøre Gæld.

Først i April fik jeg Akkord paa at pudse en Facade, noget jeg havde god Øvelse i, og jeg tjente noget mere end almindelig Dagløn , saa nu var vi ovenpaa igen, og ~~24~~ Sommeren forløb ganske udmærket. En stor Begivenhed indtraf for os. Pinsedag 29' Maj 1887, idet vi fik os en lille Pige, og stor var Glæden i vort lille Hjem i Havnestræde. Nu gik der et Aars Tid, uden at der skete noget særligt men om Efteraaret 1887 , kom vi ind paa, at vi hellere vilde bygge os selv et Hus, i Stedet for at bo til Leje.

Et lille Grundstykke købte jeg for en billig Penge ude paa Dragsbækvej, og saa begyndte jeg at mure paa vort eget Hus. (Findes endnu Dragsbækvej 12) Men jeg var ikke engang blevet færdig med at mure Kælderen, da jeg blev meget syg af en heftig Gastriksfeber, og der var nogen Tid, da Stillingen var kritisk, thi Feberen var me-

get høj. For at faa Huset under Tag inden Vinteren kom, lod jeg saa andre Murere fortsætte, og Huset blev rejst og kom under Tag. Men efter Jul blev jeg saa rask, at jeg kunde fortsætte Arbejdet og gik saa og gjorde Huset færdig i Løbet af Vinteren og om Foraaret flyttede vi ind i vort eget Hus, hvor vi havde en rigtig hyggelig Lejlighed, og hvor jeg havde indrettet mig et lille Værksted.

I Somrene 1888, 1889 var der godt Arbejde, og jeg havde ordentlig god Fortjeneste, men i 1890 skete der et Omslag, idet næsten alt Byggearbejde standsede her i Byen. Derimod var der meget Arbejde i Nykøbing Mors. Og vi var derfor en Flok af Bygningshaandværkere som rejste derover og arbejdede hele Sommeren.

Saa var Kathrine og jeg atter skilt, idet hun blev herhjemme i Thisted med Børnene (vi havde nemlig 17^e April 1889 faaet en Søn). Men denne Gang var Afstanden dog ikke større end jeg en Gang imellem kunde komme hjem og se til dem, og det gjorde jeg da ogsaa ret jævnlig, idet jeg gik den 4 Mil lange Vej om Lørdagen og tilbage igen om Søndagen, men det jo alligevel ikke efter vore Ønsker at leve saaledes hver i sin By.

Paa samme Tid som jeg var i Nykøbing, arbejdede min Broder Peder hos en Drejer Poulsen Dahl der i Nykøbing, og vi kom da til at tale om, at det maaske var bedre for mig at begynde en Drejerforretning i Thisted, og saa helt opgive Surerhaandværket og Peder tilbød at komme herover og hjælpe mig at faa Forretningen i Gang. Men at begynde en Forretning derude i vort Hus paa Dragsbækvej kunde ikke føre til noget. Vi var klar over, at en Forretning maatte ligge paa Strøget for at blive indbringende. Jeg lejede de to Rum i en Kælder under daværende Bager Andersens Butik, det ene Rum var Værksted, det andet Butik med Nedgang fra Fortoget, vor private Lejlighed blev vi ved at have i Huset paa Dragsbækvej.

Men denne Ordning havde sine Mangler. Nedgangen til Butiken var ikke bekvem nok. Vi kunde ikke vente god Forretning, før vi fik bedre Forhold, og det var ogsaa utilfredsstillende at have Forretning et Sted og Lejlighed et Andet. Saa blev den Ejendom vi nu bor i, Vestergade 36, tilbudt mig paa billige Vilkaar. Jeg skulde give Huset paa Dragsbækvej i Bytte, overtage Prioritetsgælden paa Ejendommen i Vestergade, samt overtage en Veksels paa 2000 Kr., som jeg skulde afdrage i Løbet af 14 Aar, og saa maatte jeg flytte ind uden nogen Udbetaling. Denne Ejendom passede og var godt beliggende, og Handelen kom da i Stand paa de anførte Vilkaar. Vi lejede saa Lejligheden paa 1^e Sal ud og indrettede Lejlighed til os selv i 2 Stuer bag Butiken og først i Maj 1892 flyttede vi ind i den nye Ejendom, hvor vi saa har boet siden, men Foraaret 1898 holdt vi dog endnu engang Flyttedag, idet vi flyttede op i Lejligheden paa 1^e Sal, hvor der var bedre Plads. Vi var jo efterhaanden blevet en Flok, saa der blev lidt kneben Plads i de 2 Stuer bag Butiken, foruden min Kustru og jeg var der nu:

Dorthea	Rasmussen Dybkjær,	f. 29 ^e Maj 1887	i Havnestræde,
Rasmus	Rasmussen Dybkjær,	f. Apr. 17 ^e 1889	Dragsbækvej 12
Karen	Rasmussen Dybkjær,	f. 15 ^e Mar. 1891	Dragsbækvej 12
Ingeborg	Rasmussen Dybkjær,	f. 28 ^e Aug. 1892	Vestergade 36
Frederik	Rasmussen Dybkjær,	f. 12 ^e Jun. 1894	Vestergade 36
Knud	Rasmussen Dybkjær,	f. 14 ^e Nov. 1896	Vestergade 36

Havnet Dybkjær har jeg givet Børnene efter deres Tipoldefader Hans Nielsen, Dybkjærstedet. Foruden vi 8 havde vi gerne 3 fremmede Folk paa Værkstedet, og disse fik Kosten hos os, saa vi var jo mange til den lille Lejlighed. Da vi flyttede op paa første Sal kom vi i begynderstavelig Forstand overpaa, men det hjalp ogsaa i overført Betydning, thi nu var Forretningen kommet ind i et roligt og sikkert Leje, og Indtægterne kunde nok bære de nødvendige Udgifter ogsaa de planmæssige

ge Afdrag paa den Veksel, jeg havde overtaget sammen med Ejendommen.

Ved siden af at passe Forretningen fik jeg Tid til at tage nogen Del i Virksomheder udadtil. Saaledes tog jeg i en Aarrække Del i Skytteforeningens Arbejder, og en Tid var jeg Hovedkredsformand for Skyttekredsene her paa Egnen. Men hvad der især kom til at optage min Tid og mine Interesser var Afholdissagen. Allerede i Efteraaret 1891 meldte jeg mig ind i Thisted Afholdsforening, og det varede ikke ret længe inden jeg fik Sæde i Bestyrelsen. Det var dog særlig i Afholdsforeninger rundt omkring i Thy, at jeg kom til at lægge mit Arbejde, idet jeg ret hyppig var ude til Møder, undertiden for at holde Foredrag men mest var det som Oplæser, og jeg blev paa den Maade godt kendt med Egnens Befolkning, hvilket fik stor Betydning for Forretningen, der blev meget søgt af Landboerne.

Paa Grund af mit Arbejde for Afholdssagen, faldt det ret naturligt, at jeg var med da Centralafholdsforeningen for Thy og Hannee fejrede sin 25 Aars Stiftelsesfest med et stort Møde i Thisted Afholdshjem. Ved denne Lejlighed traadte jeg op paa Tribunen og holdt følgende Tale:

"

HØJSTÆRREDE FORSAMLING.

Vil de mig forunde Ro
et Mønut, ja eller to?
Ej min Tale bliver lang,
kun en lille kort Bemærkning,
der er nok for denne Gang,
thi i Dag vi har Forstærkning,
Folk, der har et Ord at føre
som det nok er værd at høre

Vi jo holder Fest idag,
Glædesfest vil vi det kalde,
sidde her i Vennelag,
fælles Maal er for os alle,
fælles Kamp for fælles Sag,
fælles Glæde, naar den lykkes,
fælles vi af Mismod trykkes,
naar dens Fremgang kun er svag.

Her som der og alle Vegne,
gaar det baade op og ned,
dog med Fremgang vi kan regne
trods de Tab, vi stundom led.
I de 25 Aar, der svandt,
har det stadig fremad gaaet,
frem vi er et Stykke naaet
mange Venner vi os vandt.

-o-

Det er min og manges Bening,
at den Fremgang, som vi vandt,
skyldes vores Centralforening,
og jeg tror nu, det er sandt.
Nu kan hver/ Forening lille
være med til fælles Gyst,
naar blot fremad alle ville,
da vi vaave kan en Dyst.

-o-

Derfor kalder vi til Samling
Mænd og Kvinder, Ung og Gamling
alle dem, hvis Hjertes banker
fuldt af Livsmod, Haab og Kraft Tro
alle dem med klare Tanker,
ranke Viljer, Ungdomsfre.
Vi har Brug for Eders alle,
lad os ej forgæves kalde.

-o-

Saa gik Aarene med Travlhed borte i Butikken og i Værkstedet, men
Efterhaanden blev det dog butikken der tog Overvægten, og Værkstedet

Først kun stod en lille Skare,
som den lille Stjerne bare,
nu i Tusindvis de tælles,
som har samme Maal tilfælles,
og det Maal, vi stiller efter,
vi vil naa ved fælles Kræfter,
vi vil fremme Folkets Lykke,
Danmarks Fremtid bygge.

-o-

Enkeltvis er alle svage,
samlet gør vi Kampværk,
det har vi et sig alle Dage,
Enighed gør stor og stærk.
Vi vil Drikkelesten rømme,
saa den aldrig vaagner mer
den har gjort vort Folk Tilskamme
vi med Blusel selv det ser.

-o-

Naar saa atter der er gaaet
andre 25 Aar,
da vort Maal vi nok har naaet,
saa med Hæder Danmark staar,
saa vort Navn kan nævnet være
blandt Nationerne med Ære.
Naar jeg hermed slutte Talen,
med et Leve for Centralen.

-o-

blev en mere underordnet Sag, og dermed kom det Tidspunkt, da vi kunde undvære fremmed Hjælp. Men Kathrine var ene om Arbejdet med at holde det store Husfrent og holde Tøjet sammen om Sørenene, og hun har derfor lagt et større Arbejde end de fleste Kvinder, og naar vort Hjem altid har været hyggeligt og godt at færdes i, saa skyldes det hendes utrættelige Arbejde, som vi alle forstaar at paaskønne.

Den 10te April 1911 blev en Festdag for os, idet vi den Dag kunde fejre vort Sølvbryllup, der blev vist os meget Opmærksomhed fra Venner og Bekendte samt fra de Foreninger, vi stod i Forbindelse med, men det, der i særlig Grad satte sit Præg paa Dagen og gjorde den til en Familiefest var Nærværelsen af vore Ønskende, som i den Anledning var rejst den lange Vej til Thisted. I de Aar der er forløbet siden da, har Livet formet sig jævnt og stilfærdig for os og jeg finder derfor ingen Anledning til at skænke disse Aar nogen nærmere Omtale.

Inden jeg slutter disse Meddelelser maa vi endnu engang tilbage til det gamle Drejerhus i Baaring, hvor der den 28de April 1905 holdtes Fest i Anledning af mine Forældres Guldbrillup. De to gamle Kønneker var Genstand for megen Opmærksomhed, og det var jo naturlig nok, thi nu havde de boet i dette Hus i 50 Aar og var bleven almindelig afholdt for deres Hjælpsenhed, saa det faldt saa lige til, at Bønderne viste deres venlige Sindelag ved en saadan Lejlighed. Det blev i særlig Grad en Familiefest derved, at mine Forældres Ønskende kom alle sammen med Undtagelse af dem, der var i Amerika, og ligeledes saaledes om de to Gamle, alle deres Børn, Svigerbørn og Børnebørn, saa det blev en helt stor Flok, der var med til Festen og de smaa Stuer i det gamle Drejerhus kunde da heller ikke rumme os alle, hvorfor Festen holdtes i en nærliggende Gaard, hvor Storstuen var stillet til Raadighed.

Fam. Farverdres Guldbrændingsdag den 28 April 1905.

For os der skulde rejse den lange Vej fra Thisted til Fyn, var det jo en stor Begivenhed og det var forbunden med nogen Vanskelig at komme afsted alle ette, men vi syntes, at ved denne Lejlighed skulde de Gamle have den Glæde, at se os samlet allesammen.

Til Festen var skrevet 3 Sange, hvoraf jeg havde skrevet den ene. De 2 Sange var trykt og samlet i et Hæfte.

Efter denne store Festdag levede min Moder kun nogle Maanedø og døde i December 1905. Min Fader levede 5 Fjerdingsaar længere og døde i Marts 1907. I deres Gemmer fandtes følgende Skrivelser:

KÆRE BØRN!

"Vi er nu snart naaet den Alder, at vi maa være betænkt paa, at
"vi snart skal sige denne Verden Farvel, og vi siger Gud vor Fa-
"der Tak for at han naadig har ført os indtil denne Dag.
"Hvor lang Tid, vi har tilbage, ved kun Gud i Himlen, men vi
"atoler paa, at han kalder ad os i sin beskikkede Stund, og saa
"haaber vi, at vor Frelser, der selv gik i Døden for os vil
"tage os ved Haanden og føre os igennem Skyggedalen til sit
"det lyse Rige, hvor der af Naade er beredt Plads for alle dem,
"der tør tro vor Herre paa Ordet. Og vi beder Gus i Himlen om,
"at hans Naade og Fred ogsaa maa hvile over Eder, kære Børn,
"og at han vil velsigne Eders Gerning, saa den bliver til Gavn
"og Glæde for Eder selv og Eders Slægt. Men før vi rejser her-
"fra, har vi ønsket at ordne vore jordiske Anliggender, saale-
"des, at I selv uden Skifterettens Høllekomst kan dele, hvad
"vi efterlader os og har derfor ladet vedlagte Dokument affat-
"te, derefter vil I selv kunne dele vore Efterladenskaber og vi
"ønsker, at der deles lige imellem Eder uden Hensyn til om en
"muligvis har modtaget lidt mere end en anden. Vi har søgt at
"hjælpe Eder efter Evne, og hvor der trangtes mest, og vi har

"ydte Hjælpen i Kærlighed. Men hvad i saaledes Tid efter anden
"har modtaget tages der ikke Hensyn til ved Delingen, hvor i
"alle maa stilles lige.

Hvad vi efterlader os maa derfor deles i 5 Parter, og
"hvis Sørens Adresse findes, maa hans Part sendes ham. I mod-
"sat Fald ønsker vi hans Part indsat i Hørre-Aaby Sparrekasse,
"hvor den henstår til ham omgaaende sender sin Adresse. Skulde
"han slet ikke lade høre fra sig inden for den Tilisfrist Arve-
"loven foreskriver, maa i efter den udløbne Frist dele hans
"Part imellem eder i fire lige store Dele.

Min Far

Som det fremgaar af Dokumentet har vi indsat Hans Niel-
"sen til at forestaa Delingen. Loven fordrer jo, at der skal
"være en til at træde i Skifterettens Sted, og vi fandt det da
"naturligt at Hans som den ældste indtog denne Plads. Hvad
"Udgifter til Kundgørelser, ekstra Rejser og Juridisk Bistand,
"han faar at afholde er det rimeligt, han forløbs faar dækket,
"ligesom Arveafgift og andre retsalige Udgifter bliver at fra-
"drage før Delingen foregaar.

"Naar den længstlevende af os er afgaaet ved Døden, kan
"hver af Eder vælge, hvad i har Brug for af vore Ejendele. Dis-
"se Ting sættes til en rimelig Pris og bliver at fradrage den
"endelige Arvepart. Renten af vore Ejendele maa bortsælges ved
"Auktion. Iøvrigt ved vi jo, at der bestaar et godt Forhold
"imellem i Søskende, og vi stolere ogsaa paa, at i med indbyr-
"des Kærlighed maa dele, hvad vi maa efterlade til Eder.

"Og saa beder vi vor Herre om at lægge sin Velsignelse
"dertil, saa er vi sikre paa, det bliver Eder til Gavn og Glæde.

Vor Herre velsigne og bevare Eder, kære Børn og give Eder
"sin Fred og Glæde, det ønsker Eders kære Forældre.

Baaring, den 15de December 1901.

Rasmus Hansen.

Karen Marie Sørensen.

FAMILIEN I RISUM.

-0-

Før godt og vel 200 Aar siden boede der i Risum, Asperup Sogn en Mand, som hed Simon Clausen, han var 3 Gange gift, 3' Gang med Karen Andersdatter, hvorefter Asperup Kirkebog melder:

"1731, den 16' April trelevede Simon Clausen, Gaardmand i Risum, Enkemand, og Pigen Karen Andersdatter, tjenende Poul Jørgensen i Barring. Overværende: Jens Nielsen i Karbye, Hans Christensen i Karbyholm, Lars Petersen, Degn, og Jens Lang af Nørre Aaby."

De var kun gift i 3 Aar og havde et Barn sammen; saa døde Simon Clausen, 1734, og blev begravet "Paaskeaften" allerede for den 23' Juli samme Aar (1734) melder Kirkebogen følgende:

"Trelevede Jørgen Andersen, ung Karl, Gaardmand i Risum og Karen Andersdatter, Simon Clausens Enke udi Risum. Overværende: Niels Jørgensen paa Gregaard, Palle Jørgensen, Niels Jørgensen, begge af Barring, Mads Rasmussen, Hans Christensen, begge af Karbyholm."

Jørgen Andersen var født i Barring, Asperup Sogn. Om hans Dobb angiver Asperup Kirkebog følgende:

"1705, 20. 8. e. Trin. døbt et Barn, kaldet Jørgen. Forældrene Anders Rasmussen og Abelone Pederdatter boende i Barring. Fædderne: Peder Madsen i Barring, Mads Hansen i Risum, Niels Bødker i Asperup, Hans Madsen af Brønderup. Ellen Madsdatter af Risum bar Barnet."

Jørgen Andersen og Karen havde "syv store Bønner" sammen, hvorefter der har gaaet Sagn, at da deres Moder var død, og de havde faaet Stifader, havde denne ondt ved at sætte sig i Respekt hos dem, saa de mest gjorde, hvad de selv vilde. Af disse 7 Bønner skal kun nævnes

Hans Jørgensen døbt 20' April 1750. Det er denne Søn, der er den under Vissensbjerg Familien nævnte Hans Jørgensen, der blev gift med Poul Nielsens Enke i Brønderup, Susanna Friderichs Datter.

HANS JØRGENSEN OG SUSANNA.

Hans Jørgensens Navn er oftere blevet mindet end andres. Aarsagen er et saakaldt "Testimonium", som han har efterladt sig, og hvori han først bestemmer om sine Børns og Stifbørns Arverettigheder, og derefter "optegner nogle Ord om sit eget Hjertes Tilstand" som han udtrykker sig. Allerede 9 Aar efter at han og Sasanna var blevet gift og han endnu kun var 37 Aar gammel skrev han dette sit Testimonium og det kan tyde paa, at han enten sjæleligt eller legemligt, har været mindet om Døden paa en stærkere Maade end det ellers kunde ligge for hans Alder. Hans Jørgensen har selv formet og nedskrevet sit Testimonium, det er en Bondes jævne Ord og ikke en Degns højtidelige Stil. Desværre findes Originalen ikke mere.

" I den hellige høylevede Treenheds Gudfaders,

" Gud Søns og Gud Helligaands Navn. Amen

•Efterdig jeg Hans Jørgensen Alverligen for mig selv har Betragtet,

"at jeg er et Dødelig Menneske og skal ogsaa gaa al Verdens Vei, og

"at Døden ikke tøver, men sniger sig bag paa alle Mennesker, ja som

"Oftest Hastelig og Pludseligt overfaldes os arme Mennesker saa at

vores Liv bliver afskaaren som en Væver-Skytte, saasom Kong Eschias

"klager hos Esaias i 38' Kap. saa har jeg i Tide villet være betengt

"paa at beskikke mit Huus paa det jeg siden Engang kan Bød vel med

"Fred og med et ubekymret Sind for disse Timelige Ting.

" Det er ikke mit forset at ville optegne noget om min Fødselstid

"eller om Indtrædelsestid i Egttestanden eller andre omstændigheder,

"som haver tildraget sig, men jeg vil alleneste give eder en kort

"Efterretning om mine Børns Arverettigheder, og det vil jeg Brindre

Eder om , saavel min Hustrus Paargørende som min efterlevende Slægt og

"Venner. Den indkøbsde Jord, Barnhøyløkken kaldet skal aldeles være
"mine Børn til Arv eller i dens Sted 500 Rbd. Skriver Fem Hundrede
"Rigsbankdaler og feruden dette hvad Midler Gud vil ferunde mig ind-
"til min sidste Lovestund enten det skal blive lidet eller meget det
"staar alene til Gud og i hans Haand, men det som forbliver haver
"i at Uddele mellem Børnene, feruden dette forrentalte Skal i Lade
"ethvert Drengbarn af vedkommendes Øvrighed en forsvarlig Kjiste og
"Seng og ethvert Pigebarn en forsvarlig Kjiste og Dragkjiste og Seng,
"med disse Daggjister til Pigebørnene skal ethvert Drengbarn have
"Ti Rigsbankdaler. De skal alle være lige i Arven efter mig Saavel
"Pigebørn som Drengbørn saavel Stiftbørn som de af mit eget Blod.
"Intet videre i dette Timelige.

Brønderup, den 21de Januar 1787.

Hans Jørgensen."

Her slutter det egentlige Testimenium. Men til dette føjer han senere "Nogle Ord om sit eget Hjertes Tilstand." Disse vil ikke her blive gengivet, men kan ses i "Optegnelser om fynske Bøndeslægter ved Martin Skovbo, trykt 1917." i Odense.

Hans Jørgensen og Susanna havde 5 Børn sammen:

Jørgen Hansen, født 1779

Peder Hansen, født 1782

Karen Hansdatter, født 1785

Ane Catrine Hansdatter, født 1788

Mette Marie Hansdatter, født 1792.

Det sidste Barn har rimeligtvis kostet Moderen Livet. Samme Dag, den 5' Maj 1792, som hun blev begravet fremstilledes nemlig hendes nyfødte hjemfødsbte Barn i Kirken, hvorefter Kirkebogen meddeler:

"1792, 5. May confirmeret Daaben over Hans Jørgensens og saelig Susanna (Frideriks) Friderichsdatters Barn heraf Byen, kaldet Mette Maria

andet ferfærdigede han helt paa egen Haand en saakaldt "Hølstenskov" med Fadding, flettet af afbarkede Vidjevigger, og den var saa fin, at selve Fruen paa Kærsgaard laante den, naar hun skulde køre i Stads. Da Jernplevene begyndte at afløse de gamle Hjulpleve af Træ, maatte han hen og hjælpe Smeden og derved blev den saa fin, at Smeden i stor Begejstring, svor paa, at den skulde stilles til Skue uden for Smedien, at alle kunde se og beundre den.

Han kendte tillige sine Rettigheder og Fligter som heveripligtig Bonde og havde paa Grund deraf adskillige Sammenstød med den daværende Godsejer paa Kærsgaard.

Kun 10 Aar levede Peder Hansen og Ane Margrethe Jørgensdatter sammen. Hun døde 2^e Juledag 1823, kun 35 Aar gammel. Det blev en sørgelig Jul for Mand og Børn. Det yngste af dem, Sanne, var kun fyldt 1 Aar, Frederik, der altsaa kun har været 2½ Aar gammel, har som ældre Mand fortalt, at han kan huske, hans Fader kom ud med den lille Sanne paa Armen og grædende fortalte Drengene, at nu var deres Moder død.

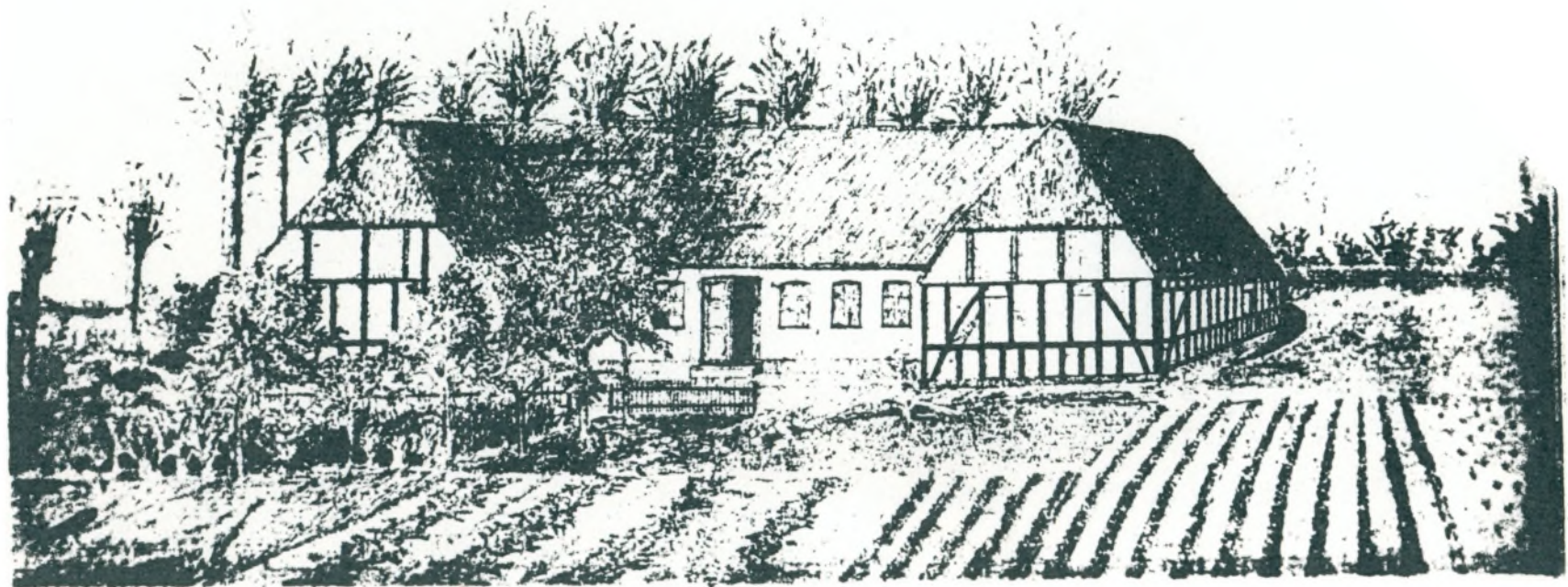
Peder Hansen døde 16^e September 1835. Om den Sygdom, der førte til hans Død, er der blevet fortalt: En Dag har var i Marken, blev han stykket af et Insekt i sit ene Næsebor, det gjorde ondt, og Næsen blev noget hævet. Han agtede dog ikke derpaa og sagde nogen Spørg derom, da han kom ind. Men Følgerne af Insektstikkene var saa farlige, at han blev syg og maatte til Sengs. Han fik ondartede Bylder, især i Ansigtet og han blev næsten, om ikke helt blind, inden han under store Lidelser døde. Dengang vidste man næppe, hvad der var Aarsag til Sygdommen, men det ses jo nu tydelig, at det har været Blodforgiftning.

Frederik Pedersen, den 3^e af Sønnerne var Husmand og Gartner i Baaring Skov og gift med Dorteia Jacobine Pedersdatter, dt. af

En. Hørdar Frederik Pedersen og Hørdar Dorteia Jakobsine f. 1819 - ?
f. 1820 - ?

Min Mars-Barndomshjem ved Barring Skov.

*Min mor og søster - Klavsine - Karen.
Hans Jørgen - Martine S. - Mads - Peder Jørgen.*

Husmand og Skredder Peder Andersen , Vedelshave. Deres Børn:

Peder Jørgen Frederiksen,

Mads Hansen Frederiksen,

Karen Margrethe Frederiksen,

Martin Frederiksen, (Forfatternavn Skovbo)

Ane Kathrine Frederiksen, født 15^e November 1855. *Min Mor*

Hans Jørgen Frederiksen,

Klausine Marie Frederiksen,

Martin Frederiksen (død som Barn).

Om Frederik Pedersen skriver Hans Nielsen Rasmussen: *min Far*

Frederik Pedersen købte et Stykke Jord bevokset med Kratsko-
lige i Udkanten af Baaring Skov. Han fik snart ryddet saa stort et
Stykke , at han derpaa kunde bygge et Hus, og her flyttede han og
Derthea ind og begyndte et meget arbejdsomt Liv. Det gjaldt om at faa
Krattet ryddet væk og faa Jorden gjort tjenlig til at dyrke, og der
maatte et utroligt Slid til for at faa alle Rødderne op af Jorden.
Men Frederik sparede ikke paa Kræfterne, og Arbejdsdagen blev mange
Gange lang. Men Stykke for Stykke maatte Krattet vige og Jorden kom
under Kultur. Det var Jord, som gav god Afgrøde, thi den var ikke
udmint, og efterhaanden blev en Del af Jorden tilsaet med Havesager,
som han sejlede til Fredericia og solgte til gode Priser paa Tervet.
Til at begynde med var det tidlige Kartoffler, og for at faa dem
rigtig tidlige og faa dem solgt, mens Prisen var høj, blev Læggekart-
toflerne sat til Spiring , og naar de var plantet ud i den vel til-
beredte Jord, blev de om Natten tildækket med Halmmaatter , for at
skærme dem mod Nattekulde. Ved saadan gennemført Omhu, var han i
Stand til at møde paa Tervet med ny Kartoffler før nogen anden, og
derfor fik han de høje Priser.

Men det var ikke blot Kartoffler, det var ogsaa Kaal og alle

Slags Grøntsager, og efterhaanden blev større og større Stykker Jord taget i Brug til Havesager, og han havde let ved at sælge sine Ting, thi han var hurtig blevet kendt paa Torvet, som en Mand, der havde gode velbehandlede Varer. Han købte mere Jord og fik Agerbruget udvidet, saa han feruden et Par Køer ogsaa kunde fæde en Hest, og nu kørte han som Regel til Strib og tog med Færgen over, i Stedet for at sejle med Fiskerbaad. Under alt dette var hans Hustru ham en trofast Medhjælp baade ude og inde, og det varede ikke længe, før Børnene kunde begynde at hjælpe til med at luge i Mark og Have, rense, sortere og pakke de Sager, som skulde paa Torvet, plukke Bær, Frugt og meget andet. Da Frederik og Dorteas blev aldrende Folk, overdrog de Huset til deres yngste Søn Hans Jørgen Frederiksen, som endnu 1922 bebor Huset, der med nogle Ændringer er det samme gamle hyggelige Hjem, som det altid har været.

Selv rejste de to gamle til Jorderup ved Kolding, hver Datteren Karen og hendes Mand Niels Kristian Jensen (tidligere boende i Odense, hvor Hans Nielsen Rasmussen boede hos dem og lærte sin Køne, Karens Søster, Ane Kathrine at kende) havde købt Ejendom. Frederik vedblev at syssle med Gartneriet, idet han hjalp Gaardmændene med at passe deres Haver og faa dem sat i bedre Stil og Kultur, og Gaardmændene lærte snart at sætte Pris paa hans kyndige Hjælp.

Frederik og Dorteas opnaaede at holde Guldbryllup, som fejredes i Jorderup Forsamlingshus ved en større Festlighed, hvorved der blev vist det gamle Brudepar megen Opmærksomhed af Byens Beboere. Hos Karen nød de en kærlig Pleje paa deres gamle Dage, og efter et langt og virksomt Liv, døde de hos hende og stedtes til Hvile paa Jorderup Kirkegaard.

Frederik Pedersen efterlod sig en Skrivelse, som han kalder:

JULEBREV TIL MINE KÆRE BØRN.

KÆRE BØRN !

Jeg vil begynde mit Brev med Pauli Hilsen til Menighederne: Naade være med Eder og Fred fra Gud vor Fader og den Herre Jesus Kristus og med denne Naade for Sje minde om vor Daabs Pakt: Vi forsaager Djævlens og alle hans Gerninger og alt hans Væsen, og vi trer paa Gud Fader, Søn og Helligaand. Og saa syntes jeg, at jeg forud ogsaa maa nævne dette Vers:

Et Barn er født i Betlehem,
thi glæder sig Jerusalem, Haleluja.

Thi det er jo netop dette Barn, vi maa holde Jul for, dersom vi skal faa den rette Juleglæde. Der tænkes nu meget paa Julegaver, de opstilles til Salg i Butiksvinduerne, der tændes om Aftenen mange Lys omkring dem, og det glimrer, saa det blænder Øjet. Men det er alt sammen kun tomt Stads og giver ikke den rette Juleglæde.

Nej, der er en Julegave, som giver sand Glæde, og det er den, at Vor Herre af sin Naade lader os i Aanden vandre hen til Betlehem at se det Barn, som blev født til Verdens Frelse, det er den Gave, vi maa søge.

Det er kommet mig saa stærkt for, at jeg til denne Jul skulde gøre Alvor af at give Eder et lille Skrift til Minde om mig, Jeg har i længere Tid tænkt derpaa. Jeg er nu snart en gammel Mand og ved, at jeg ikke har mange Aar at leve i og det er det, som skyn-der paa mig. Men naar jeg nu skal give jer dette lille Mindeblad, og jeg husker efter, hvor meget der kunde være, som var værd at skrive, saa staar det for mig som det bedste at fortælle følgende Tildragelse, som er hændt mig, og som jeg har haft stor Trøst og Glæde af. Og den har tillige saa stor Sammenhæng med Julen, at den ogsaa af den Grund passer godt.

For en Tid siden gik jeg og led af Tunghed i Sindet og syn-

tes, at alt saa mig saa mærkt ud. En Nat laa jeg saa og famlede saa uroligt og kunde slet ikke rede for mine Tanker. Bedst som jeg saadan laa, var det som om jeg hørte en Stemme spørge:

"Hvad var det, du sagde til den"

"gamle Mand for mange Aar siden?"

Og nu kom der større Klarhed over mine Tanker. Jeg huskede nu disse Ord, der blev sagt til den gamle Peder Andersen, jeg og han sad engang herhjemme og talte sammen, og da kom jeg til at udtale mig omtrent saaledes:

Der er Tider i vort Liv, hver vi er komne ud paa en fejl Vej og faaret vild og kommen bort fra Vor Herre, saa vi ikke lenger ser ham. Vi standser og ser os om, og tanker paa, hvad vi nu skal gøre for at finde hen til den rette Vej igen. Men naar vi saa ser os til, staar Vor Herre med udstrakte Arme, og venter paa, at vi skal komme tilbage, hen til ham, hvor den rette Vej er, og naar vi rigtig faar set til, da staar han jo tæt ved os og tilbyder os at føre os tilbage. Vi havde glemt ham, men han havde ikke glemt os og var hele Tiden gaaet bag efter os, for at tage sig af os, naar vi følte, at nu trængte vi til hans Hjælp.

Ved Mindelsen af disse Ord, som dengang var blevet udtalt, blev jeg saa glad, thi det var jo saadan, at kunde ingen anden hjælpe, saa kunde Vor Herre, og hvad Nød var der saa! Og straks var det som Stemmen hviskede til mig: Vise Mænd fra Østerland drog i Verden

ud paa Stand, for den Konge at oplede, for den Konge at tilbede, som var født i samme Stund.

Aah, hvem der dog kunde være med paa den Rejse, tænkte jeg, det maatte være dejligt, og før jeg vidste af det, var jeg i Betlehem og stod ved Staldens Dør og saa Jesusbarnet i Krybben, og de vise Mænd offede Guld, Røgelse og Myrrah. Men da jeg saa at Visemændene

efrede, og jeg selv intet havde, hverken Guld, Røgelse eller Myrrah, blev jeg saa bedrøvet, thi hvordan skulde jeg saa komme frem til Barnet. Men da Barnet saa, at jeg var bedrøvet, rakte det Armen ud med mig, og nu fik jeg Med til at falde paa Kns og tilbede det, og de Taarer, jeg der faldede, blev modtaget som mit Offer.

Straks derefter hørte vi Englesangen:

"Lovet være Gud i det højeste, Fred paa Jorden"
"og i Menneskene en Velbehagelighed."

Saa Sang vi Lovsangen:

"Lovet være du Jesu Krist,
"at du Menneske verden est,
"født af en Jomfru, ren og skær,
"gladelig hilst af Himlens Hær.
"O, Gud ske Lov.

Og der var jeg saa glad, at jeg lod Fødderne gaa i Takt efter Sangen
Vi sang endnu meget, og deriblandt dette Vers:

"Rejst op dit Hoved al Kristenhed,
"opløft dit Øje, slaa ej det ned
"i Himlen har du hjemme,
"der er dit Hjerte, der er din Skat,
"derfØa han kommer med Åren brat,
"hvem du kan aldrig glemme.

Og saaledes gik det nu fra Glæde til Glæde. Tilsidst var jeg med i den store Folkeskare, der drog op til Templet i Jerusalem til Højtiden, og jeg saa Jesus, da han var 12 Aar gammel, hvordan han sad iblandt Lærerne i Templet og hørte og adspurgte, saa alle forundrede sig, og hvor han svarede sine Forældre, da de forgæves havde søgt ham paa Hjemrejsen og atter kom til Templet: "Hvorfor søgte i efter mig, vidste i ikke, at det bør mig at være i min Faders Gerning."

Mangen Gang tænker jeg nu tilbage paa denne Tildræelse.

og saa vist som det er, at den atter og atter har lyst op for mi
naar det begyndte at mørkne, saa vist tror jeg ogsaa, at det var
Vor Herres Værk, at det var han, der var fulgt mig ud paa de vil-
senne Veje, og havde ledet mine Tanker, saa de trede al deres Fær-
den dog naaede hen til Barnet i Krybben at hente Fred og Glæde til
mig. Det var Vor Herres Julegave jeg fik.

Og nu er det min Bøn for jer , kære Børn: Gud give at i
hverdan den end gaar dog immer maa vende tilbage til Barnet i Kry-
bben, thi der er godt at være, det kan jeg vidne. Og det er min Bøn
for os alle : Gud give at vi engang maa samles der, hvor der ikke
kendes Sorg heller Savn, men kun evig Glæde! Dertil hjælpe os Vor
Herre Jesus.

JULEN 1886

FREDERIK PEDERSEN.

FAMILIEN I BAARING SKOV.

Dorthea Jacobine Pedersdatters Slægt.

-o-

Om denne Slægt meddeler Brønderup Kirkebog følgende:

"1784, 22' November, viet ung Karl Anders Pedersen, fra Ore
"og Enken Gertrud Marie Pedersdatter fra Højsrup."

G.M.P.'s første Mand hed Jacob ~~Karl~~ Nielsen, og blev begravet den
24' Juni 1784, 46 Aar gammel. Senere skrives i Kirkebogen:

"1794, 25' May, blev Daaben confirmeret over Anders Pedersens
"og Gertrud Marie Pedersdatters Barn af Aahsrup, som var
"kaldet Peder. Frembaaren af Niels Larsens Datter, Ane Katri-
"ne. Fadderne: Jesper Ipsen, Hans Nielsen, Hans Jespersen,
"Eskild Yde, alle af Aahsrup."

Denne Peder (Andersen) blev gift i 1816. Om hans Vielse meddeler
Brønderup Kirkebog følgende:

"1816, 7' December viedes Peder Andersen, ung Karl af Aahsi-
"rup, 22 Aar, og Maren Andersdatter af Brønderup, 25 Aar, Forlo-
"verne; Husmand Rasmus Andersen af Brønderup og Niels Jacob
"Andersen af Aahsrup."

Maren Andersdatter var Datter af Anders Rasmussen og Karen Jørgens-
datter fra Aahsrup. Om hendes Fødsel har Brønderup Kirkebog føl-
gende Oplysninger:

"1790, 7'....., døbt Anders Rasmussens og Karen Jørgensdat-
"ters Barn fra Aahsrup, kaldet Maren, frembaaren af Erichs
"Kone ibd.. Fadderne: Anders Pedersens Kone ibd., Rasmus An-
"dersen fra Bree, Niels Larsen og Peder Knudsen fra Aahsrup."

Om Peder Andersens og Maren Andersdatters Børn meddeler Asperup
Kirkebog bl. a. følgende:

"1819, 16' Marts, f. Dorthea Jacobine Pedersdatter, Datter af

"Husmand Peder Andersen og Hustru Maren Andersdatters Datter,
"Vedelshave. Ved Daaben: Gmd. Jacob Rasmussen, Lars Sørensen,
"Boelsmand Jacob Lang og Husmand Niels Kraft, Gmd. Peder Jes-
"per Pedersens Kone bar Barnet , alle af Vedelshave."

P. J. P. blev gift med Husmand og Gartner Frederik Pedersen i Baa-
ring Skov. *min Mor* *min Morfar.*

Ovennævnte Peder Andersen var Husmand og Skrædder og boede
de tæt ind til "København", Præstegaardskøbenhavn i Vedelshave.

FAMILIEN I STAVNSAGER,

VEJLBY SOGN.

Denne Familie har jeg fulgt tilbage til 1755, til en Husmand Hans Jensen og hans Hustru Kirsten Pedersdatter. De boede i Vejlbj. Deres Forældre har jeg ikke søgt Oplysninger om, dog ses det andetsteds i et Skiftebrev, der vedrører den senere Slægt, at Kirstens Moder hed Maren Thomasdatter, Vejlbj Kirkebog har følgende om dem:

1755, 4^e Oct. copuleret (viet) Hans Jensen, Husmand i Weilbye,

"og Kirsten Pedersdatter ibd. (sammesteds)"

"1799, 7^e Marts, Husmand Hans Jensen i Weilbye, og Hustru

"Kirsten Pedersdatter deres den 4^e hjemmedøbte Datter Maren

"i Kirke. Gudmoder Thomas Jacobsens Hustrue af Weilbye. Til

"Stede: Søren Hansen af Billehave Skov (Marens Broder), Ras-

"mus Olsen, Thomas Jacobsen og Thomas Hansen af Weilbye (og-

"saa Marens Broder)"

Det fremgaar endvidere af Kirkebogen, at Maren Oldatter af Weilbye (Sikkert Niels Jacobsen Pommermands Kone var Gudmoder til Marens Søster Birte f. 1776.

Hans Jensen og Kirstens Datter Maren Hansdatter var gift med Anders Larsen Hænd. i Billehave Skov. Om dem har Weilbye Kirkebog følgende:

"1800, 10 May, blev Ungkarl Anders Larsen og Pigen Maren Hans-

"datter ægteviiede efter feregaaende Tillyening"

"1800, 29^e Aug. Anders Larsen og Maren Hansdatter, Inderste

"Indsiddet) i Huset Sølyst, deres den 18^e hjemmedøbte Datter

"Kirsten i Kirke. Birte Hansdatter (Marens Søster) bar hende.

"Fadd.: Hans Andersen og Hans Hansen."

Om Anders Larsens ovennævnte Datter Kirsten har Weilbye Kirkebog

følgende:

"1825, 28' Oct. viede Ungkarl Søren Hansen, Hjemsted i Staurby,
"30 Aar gammel og Pigen Kirsten Andersdatter, 25 Aar Dt. af
"Hæmd. Anders Laurson i Billeshaug Skov. Forloverne: Gaardmand
"Hans Thomsen Nielsen i Staurby og Husmand Anders Laurson i
"Billeshaug Skov. "

Denne Søren Hansen var født i Baaring, Asperup Sogn, i nuværende
Jørgen Andersens Gaard i Overballe og var Søn af Gaardmand Hans Niel-
sen og Hustru Karen Olsdatter, men opholdt sig i Staurby, da han
blev gift. Om hans Familie i Baaring har Asperup Sogns Kirkebog flg:

"1795, 14' Novemb. hjemmedøbt Hans Nielsen og Karen Olsdatters 2de
Børn, Tvillinger, i Baaring af hvilke den ældste blev kaldet
"Mads og den anden Søren. Søren Madsens Hustru i Baaring holdt
"den ældste, og Niels Jørgensens Hustru smst. det andet.
"Nuværende var: Jørgen Karstensens Enke, Mads Laursens Hustrue,
"Karlen i Gaarden, Anders Nielsen og Pigen Anne Marie Larsdatter, ibi

Om Søren Hansens og Kirsten Andersdatters har Weilbye Kirkebog bl. a. flg:

"1830, 8' Februar f. ^{sin Farmor} Karen Marie Sørensen, Dt. af Søren Hansen
"paa Weilbye Mark. Ved Daaben baaren af Husmand Hans Hansens Hu-
"stru Ane Marie Pedersdatter, Hans Hansen, Blanke."

Søren Hansen og Kirsten Andersdatter boede ikke langt fra Dybkjør-
stedet, i et Hus kaldet "Staunsager" (I fynsk Dialekt bliver det
"Stavelsar" og Søren Hansen gik under Navnet "Søren Stavelsar.").

FAMILIEN I VISSENBJERG.

Vissenbjerg har sin egen Sagnhistoriske Tøne, der dybt og underligt suses gennem Skovene, der staar dereppe paa de bjergagtige Ranker og minder om den berygtede Vissenbjerggyde med sine Røvere. Den smalle mørke Gyde, hvor de Vejfarende sneg sig angsteligt af Sted, er nu en bred lys Landevej, hvor man færdes saa fredeligt som noget andet Sted. Kun de forhuggede Skove og Navne som "Røverskoven", Røverhusene", og Røverbakken minder om svunden Tid.

Nær ved Bjergenes højeste Punkt ligger Kirken og ved den Præstegaarden, kaldet "Fuglevig Præstegaard". Tre Gange ved man denne Præstegaard er gaaet op i Luer: 1637, 1730 og 1838. Under den sidste Brand har de gamle Kirkebøger lidt en Del, hvilket er Skyld i, at nogle Navne og Fødselsaar(angaard Vi) angaaende Vissenbjergfamilien er ødelagte.

Under Fuglevig Præstegaard laa en Vandmølle "med 2 Kvarne", feruden Jord, Skov og nogle Ejendomme, deriblandt de saakaldte Røverhuse, der ogsaa blev kaldet Elleskovhuse, hvilket Sarnavn det ene endnu bærer. I et af disse Huse boede fra 1750 til ind i med Aarhundredets Slutning en Mand, der hed Fridrich Jørgensen og var Husmand og Skrædder. Han var født ved 1730-31 og var tre Gange gift. Hans første Hustrus Navn er ikke fundet af den Aarsag, at Kirkebogen er ufuldstændig. Med sin første Hustru havde han flere Børn, hvoraf her kun skal nævnes Susanna Fridrichsdatter, f. 1750, første Gang gift med Gmd. Poul Nielsen i Brenderup.

N. Nielsen

THISTED,
Vestergade.

